

Nieuwsbegrip Extra

Met enige regelmaat ontwikkelt Nieuwsbegrip in opdracht van bedrijven of maatschappelijke organisaties een speciale themales. Bedrijven die ons vragen om zulke lessen te ontwikkelen doen dit vaak in het kader van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen', ideale organisaties brengen via de les het maatschappelijke onderwerp waarop zij zich richten onder de aandacht.

De Nieuwsbegrip Extra-lessen worden mogelijk gemaakt door financiering van de externe opdrachtgever. De inhoud van de lessen wordt echter ontwikkeld door en valt volledig onder verantwoording van de Nieuwsbegripredactie.

Handleiding Extra les Nieuwsbegrip over Zomerpretpakket niv. A

Vooraf

Deze les is ontwikkeld samen met Nationaal Fonds Kinderhulp om kinderen bewust te maken van het feit dat er in Nederland ruim 300 000 kinderen zijn die in armoede opgroeien. Meer informatie over kinderen die in armoede opgroeien is bijvoorbeeld te lezen in een stuk van het CBS

<https://www.cbs.nl/-/media/pdf/2019/07/2019st03-armoederisico-in-2017-toegenomen.pdf>

Nationaal Fonds Kinderhulp biedt al sinds 1959 financiële ondersteuning aan kinderen én jongeren in armoede van 0 tot 21 jaar, voornamelijk op de volgende gebieden:

- **Ontwikkeling** (opleiding, leesboeken, cursus, sport, zwemlessen, eenvoudige laptop of ander schoolmateriaal, muziek, speel- en spelmateriaal)
- **Ontspanning** (dagje uit, Sinterklaas, weekje kamperen, deelname kamp)
- **Basale zaken** (fiets, kamerinrichting, kleding, bril)
- **Bijzondere zaken** (naamsverandering, medicijnen, therapie, beugel)

Deze zomer verspreidt Nationaal Fonds Kinderhulp 5000 Zomerpretpakketten om kinderen die in armoede opgroeien een leuke zomervakantie te bieden. Meer weten over Nationaal Fonds Kinderhulp en de Zomerpretpakketten? Kijk op kinderhulp.nl/zomerpret.

Lesoverzicht

Onderwerp	Zomerpretpakketten van Nationaal Fonds Kinderhulp
Opdracht 1	Tekst actief lezen en sleutelvragen beantwoorden
Opdracht 2	Sleutelschema: een 4-2-2-schema maken
Opdracht 3	Vragen over de tekst beantwoorden
Opdracht 4	Samen leuke dingen doen in de zomer (extra opdracht 1)
Opdracht 5	Oefenen met de woorden uit de tekst (extra opdracht 2)
Opdracht 6	Hoe kun je Nationaal Fonds Kinderhulp helpen? (extra opdracht 3)
Clib-score	Functioneringsniveau begrijpend lezen M5-E5

Materiaal

Voor elke leerling:

- de tekst *Ieder kind een leuke zomervakantie* (niveau A);
- bijbehorende opdrachten voor niveau A;
- voor abonnees van Nieuwsbegrip: het stappenplan met woordhulp (op de website bij Basismateriaal, tabblad Stappenplannen).

Woordenschat (Let op, met deze woorden zijn geen online oefeningen beschikbaar):

ruim	= iets meer dan
opgroeien	= groot worden
zich vermaken	= iets leuks doen
mogelijk zijn	= kunnen
eenzaam	= je voelt je alleen
buitengesloten	= niet mee mogen doen
de jongere	= iemand van ongeveer 12 tot 25 jaar
boordevol	= helemaal gevuld met
verdienen	= mogen hebben
dankzij	= door

Opdrachten

Werkwijze

Toelichting

Actief lezen en sleutelvragen

In de basislessen nieuwe stijl ligt de nadruk op het onderdeel Actief lezen. Onder actief lezen verstaan we het lezen van de tekst in drietallen, waarbij leerlingen in interactie met elkaar bespreken waar de tekst over gaat. Hierbij zijn ze gericht op de inhoud. Bij het actief lezen is het de bedoeling dat de leerlingen voorspellen, onduidelijkheden ophelderen en zelf vragen stellen. Hiervan maken ze notities op het werkblad Actief lezen. De sleutelvragen stimuleren leerlingen om verbanden te doorzien, afleidingen te maken en de tekst samen te vatten. Deze activiteiten zijn erop gericht de leerlingen te ondersteunen in het vormen van een mentaal plaatje van de tekst.

Voorkom dat de leerlingen zich alleen richten op het beantwoorden van de vragen. Dat kunt u sturen door ze te vragen om op het werkblad ook iets in te vullen in de linkerkolom.

Werkwijze

- Introduceer het onderwerp klassikaal met behulp van de digibordtool *voorspellen*. Wat weten de leerlingen van het onderwerp? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
- Vraag de leerlingen welk leesdoel ze hebben (of geef ze het gegeven leesdoel). Wijs de leerlingen op de strategiekaart Ophelderen. Bespreek de uitleg.

- Groepjes II en III werken (indien mogelijk) in drietallen met de tekst, het werkblad Actief lezen met de sleutelvragen en vullen daarna het 4-2-2-schema in (opdracht 2). Bij opdracht 3 beantwoorden de leerlingen vragen over de tekst, waaronder vragen over moeilijke woorden (ophelderer van onduidelijkheden).
- Begeleid zelf groep I. Maak gebruik van de instructiepowerpoint, de modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen. De leerlingen kunnen daarnaast de strategiekaart Ophelderer gebruiken. Laat de leerlingen na verlengde instructie zelf werken aan opdracht 2 en 3. Opdrachten 4, 5 en 6 zijn extra opdrachten. Bedenk welke van deze opdrachten u kiest (mag uiteraard ook allemaal).
- Nabespreking: ga na of lesdoel en leesdoel bereikt zijn. Laat leerlingen eventueel zelf hun antwoorden controleren en bespreek waar de leerlingen moeite mee hadden.
- Neem de werkbladen Actief lezen eventueel in om inzicht te krijgen in het werk van de verschillende groepjes.

OPDRACHT 1

klassikaal/
drietallen

Modelen

Tekst lezen: Begrijp ik wat er staat?

1. **Leesdoel:** De leerlingen kunnen vertellen wat de actie 'Zomerpretpakket' inhoudt, voor wie de actie bedoeld is en waarom. Verder weten ze wat het Nationaal Fonds Kinderhulp doet.
2. De leerlingen bekijken de buitenkant van de tekst (de titel, tussenkopjes en het plaatje) en voorspellen het onderwerp van de tekst.
3. De leerlingen lezen de tekst in groepjes, onderstrepen de woorden die ze nog moeilijk vinden en beantwoorden de sleutelvragen op het werkblad. Eventuele andere vragen en opmerkingen kunnen ze ook noteren op het werkblad.
4. Doe hardop denkend voor hoe u uit het eerste deel van de tekst de onduidelijkheden opheldert. Gebruik daarbij onderstaande modeltekst.
5. Leerlingen gaan verder zelfstandig aan de slag. Bespreek klassikaal de antwoorden op de sleutelvragen.

Modellen van de inleiding m.b.t. actief lezen en ophelderer van onduidelijkheden:

Ieder kind een leuke zomervakantie

Na het lezen van de titel zou ik twee dingen kunnen denken: of dat ieder kind een leuke zomervakantie heeft, of dat dat juist nog niet zo is, maar dat het wel zo zou moeten zijn. Ik zie bij de afbeelding 'Kinderhulp' staan. Dat zou misschien kunnen betekenen dat sommige kinderen hulp krijgen. Misschien om een leuke zomervakantie te krijgen? Ik ben benieuwd. In de tekst staat er vast meer over.

Wat is het een raar schooljaar! Zouden ze bedoelen wat er allemaal gebeurde door die corona? Want daardoor was het inderdaad een raar schooljaar. Ik ben benieuwd. Ik lees even verder. **In maart**

mocht je ineens niet meer naar school. Je mocht niet meer sporten en je kon niet meer naar je vrienden. Ja, dat klopt. Dat was vanwege corona. Dat was inderdaad heel raar. Ineens mocht je nergens meer naartoe, want anders kon je ziek worden of andere mensen ziek maken. **Je moest thuis leren en ook spelen. Dat viel vast niet altijd mee.** Nee, dat viel zeker niet altijd mee. Je zag nog heel weinig mensen toen. Ineens was je de hele dag thuis. **Voor sommige kinderen waren die weken thuis extra moeilijk.** Ooh dat was misschien voor de kinderen die ziek werden? Of zouden ze hier nog iets anders mee bedoelen? Ik zie het woordje 'extra' staan. Dat is een moeilijk woord. Ik kijk nog even naar de zin. Ik ken het woordje extra wel van extra veel. Ik denk dat het betekent 'nog meer'. Ik kijk even of dat een beetje in de zin zou kunnen passen: Voor sommige kinderen waren die weken thuis nog meer moeilijk. Dat klinkt een beetje raar omdat je dat zo niet helemaal kunt zeggen, maar ik denk wel dat extra zo iets betekent als nog meer. Blijkbaar waren er kinderen voor wie het thuis zitten dus *nóg* moeilijker was. Waarom zou dat zijn? Ik lees weer even verder. **En de zomervakantie die er aankomt? Die is voor veel van hen ook vaak niet zo fijn.** Oh, dat is wel heel vervelend. Waarom zou het voor die kinderen zo moeilijk zijn? En waarom is ook de zomervakantie voor hen dan niet leuk? Zijn dat misschien kinderen die niet kunnen spelen ofzo? Of kunnen ze misschien niet tegen de zon? Of vervelen ze zich heel erg? Ik weet het niet. Ik lees even verder om te kijken of ik erachter kom om welke kinderen het gaat en waarom het zo moeilijk is. **Je leest hier waarom. En je leest ook hoe Nationaal Fonds Kinderhulp deze kinderen helpt.** Oh dat is wel fijn. Ik lees het dus verder in de tekst. En fijn ook dat ze gelukkig wél worden geholpen. Ik ga gauw verder lezen om erachter te omen welke kinderen het precies zijn, waarom de afgelopen tijd en de zomervakantie moeilijk is voor hen en wat het Nationaal Fonds Kinderhulp dan voor hen doet.

Wat hebben jullie mij horen doen? Ik dacht hardop na over de tekst. Ik stelde ook vragen aan mezelf. Dat hoort bij actief lezen. Als je actief leest, sta je ook stil bij onbekende woorden. Je bespreekt samen of het belangrijk is om het woord te begrijpen. Je kunt dan de woordhulp gebruiken. Vragen en onbekende woorden kun je op het werkblad schrijven.

Laat één van de leerlingen hardop denkend het volgende stukje lezen.

Leg uit: als je in je groepje actief aan het lezen bent, ga je ook de sleutelvragen bij de tekst bespreken. In de tekst zie je na elk stukje een nummer staan. Bij elk nummer hoort een sleutelvraag.

Let op: De hulpvragen bij de sleutelvragen hieronder zijn bedoeld als extra aanwijzingen bij de sleutelvragen. Gebruik de hulpvragen alleen als deze relevant zijn voor de leerlingen. Als de leerlingen de sleutelvraag direct kunnen beantwoorden is een hulpvraag waarschijnlijk niet nodig.

Sleutelvragen en hulpvragen

Inleiding

Sleutelvraag 1: Wat was dit schooljaar anders dan in een ander schooljaar? Noem twee dingen.

Hulpvraag 1a: Lees de inleiding nog een keer. Wat staat er?

Hulpvraag 1b: Kijk in regel 1-3. Let op woordje **mocht** en **moest**. Hier staat wat je in die tijd mag (of niet mag) en moet.

Hulpvraag 1c. In regels 2 en 3 staan de signaalwoorden **en** en **ook**. Deze geven een opsomming aan. (verbanden)

Ruim 300 duizend kinderen in armoede

Sleutelvraag 2: Waarom was de tijd dat iedereen thuis moest blijven, extra moeilijk voor kinderen die in armoede opgroeien? Noem twee dingen die in de tekst staan.

Hulpvraag 2a: Lees het eerste deel van het stukje nog een keer goed. Wat staat er?

Hulpvraag 2b: In regel 9 staat het woord **opgroeien**. Wat betekent **opgroeien**? (opheldereren van onduidelijkheden)

Hulpvraag 2c: Kijk goed in regel 11-13.

Sleutelvraag 3: Waarom gaan kinderen die in armoede opgroeien liever naar school? Noem twee dingen die in de tekst staan.

Hulpvraag 3a: Lees het tweede deel van het stukje nog eens goed. Waar gaat het over?

Hulpvraag 3b: In regel 15 staat: *Daarom gaan veel van **die kinderen** naar school...* Wat wordt bedoeld met **die kinderen**? (verbanden)

En die zin begint met het signaalwoord **Daarom**. Dat betekent dat het een antwoord geeft op een waarom-vraag in de zin ervoor. (verbanden)

Hulpvraag 3c: De tweede helft van die laatste zin van dit stukje begint met signaalwoord **want**. Na het woordje **want** volgt een reden. (verbanden)

Bijna zomervakantie

Sleutelvraag 4: Waarom is de zomervakantie voor kinderen die in armoede opgroeien vaak niet zo leuk? Noem twee dingen die in de tekst staan.

Hulpvraag 4a: Lees het stukje nog eens goed. Waar gaat het stukje over?

Hulpvraag 4b: Lees regel 20-21 nog eens goed. Wie wordt bedoeld met **hen**? (verbanden)

In die zelfde zin staat ook het woordje **eenzaam**. Wat betekent eenzaam? (opheldereren van onduidelijkheden)

Hulpvraag 4c: Kijk goed in de regels 21-22. Daar staan voorbeelden gegeven. Let goed op de signaalwoorden **en** en **of**.

Sleutelvraag 5: Waarom voelen deze kinderen zich na de vakantie buitengesloten op school?

Hulpvraag 5a: Wat betekent het woord **buitengesloten**? Kijk goed naar het woord zelf. Kijk ook naar de woordenlijst onderaan de tekst. (opheldereren van onduidelijkheden)

Hulpvraag 5b: Lees regel 26-29. Dit stukje begint met het signaalwoord **Daardoor**. Dat betekent dat in de zin ervoor aangegeven wordt hoe dat komt. (verbanden)

Een pakket vol zomeravontuur

Sleutelvraag 6: Wie krijgt hulp van Nationaal Fonds Kinderhulp?

Hulpvraag 6a: Lees het stukje nog eens goed. Wat lees je over het Nationaal Fonds Kinderhulp?

Hulpvraag 6b: Lees regel 26. Daar staat **deze kinderen**. Waarnaar verwijst **deze**? (verbanden)

Hulpvraag 6c: Lees regel 26-27: Wat zijn **jongeren**? (ophelderen van onduidelijkheden)

Sleutelvraag 7: Hoe helpt Nationaal Fonds Kinderhulp deze kinderen?

Noem twee dingen.

Hulpvraag 7: Lees regel 26-29. Daar staan wat voorbeelden genoemd.

Sleutelvraag 8: Wat is het Zomerpretpakket?

Hulpvraag 8: Lees regel 30-31. Daar staat wat het is. In de regels ervoor staat voor wie het is.

Voor het eerst naar de bioscoop

Sleutelvraag 9: Waarom was Taiza zo blij met het Zomerpretpakket?

Hulpvraag 9a: Lees regel 34-35. Wat vertelt Taiza zelf? Je leest het tussen de aanhalingstekens.

Na het lezen

Sleutelvraag 10: In de tekst lees je wat er bijvoorbeeld in een Zomerpretpakket zit. Wat vind jij dat er in ieder geval in een Zomerpretpakket zou moeten zitten?

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 2

drietallen/
individueel

Sleutelschema

4-2-2-schema

Sleutelschema: een 4-2-2-schema maken

Doe deze opdracht klassikaal of laat de leerlingen in groepjes werken. Bespreek de opdracht na. Wat wisten de leerlingen zelf al over het volgen van het nieuws? Welke nieuwe dingen zijn ze uit de tekst te weten gekomen? Probeer ook gezamenlijk de vragen die de leerlingen na het lezen van de tekst nog hebben te beantwoorden.

OPDRACHT 3

individueel/
drietallen

Vragen over de tekst beantwoorden

Laat de leerlingen in drietallen de vragen beantwoorden. Bespreek de antwoorden klassikaal na.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 4

drietallen/
klassikaal

Samen leuke dingen doen in de zomer (extra opdracht 1)

De leerlingen bedenken in groepjes dingen die zij zouden kunnen doen om ervoor te zorgen dat een kind dat in de zomer misschien niet allerlei leuke dingen kan doen, tóch ook een heel leuke zomer heeft. Doel is dat leerlingen zich ervan bewust worden dat er kinderen zijn die thuis zitten en het leuk zouden vinden om misschien met hen samen iets leuks te gaan doen. Wat zouden zij zelf leuk vinden als zij in die situatie zaten?

Bespreek klassikaal de bedachte activiteiten. Bijvoorbeeld door alle activiteiten op briefjes te schrijven en in een grote pot te gooien: de leuke zomerideeënpot. Om beurten kunnen leerlingen een briefje eruit pakken en voorlezen. De activiteiten kunnen ook op grote vellen papier worden geplakt en opgehangen worden op verschillende plekken in de school zodat iedereen leuke tips heeft voor in de zomer. Ze kunnen ook in de laatste schoolkrant of nieuwsbrief van dit jaar worden gezet. Of misschien als leuke tips op de schoolwebsite.

OPDRACHT 5

klassikaal/
individueel

Oefenen met de woorden uit de tekst (extra opdracht 2)

De leerlingen maken de woordpuzzel in drietallen. Bespreek de opdracht klassikaal. Hebben de leerlingen de oplossing gevonden? Welke mooie zinnen zijn er met dit woord bedacht?

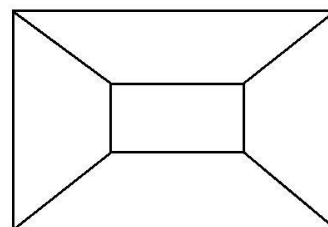
Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 6

drietallen/
klassikaal

Bedenk een leuke actie (extra opdracht 3)

Om al die kinderen te kunnen helpen heeft Nationaal Fonds Kinderhulp geld nodig. Laat de kinderen in groepjes van 4 acties bedenken die ze in deze tijd van 'afstand houden' zouden kunnen doen om geld op te halen voor Nationaal Fonds Kinderhulp. Ze werken volgens de werkvorm **placemat**. In

elk groepje bedenkt ieder kind voor zich een leuke activiteit. Dat schrijft hij in een van de vier vakken aan de zijkant. Vervolgens bespreken ze in het groepje met elkaar wat ieder in zijn eigen vak heeft opgeschreven en gezamenlijk bepalen ze wat ze met elkaar het leukste of meest haalbare vinden of waarmee ze misschien het meeste geld op kunnen halen en dat komt uiteindelijk in het middelste vak. Bespreek klassikaal de placemats van de groepjes. Welke leuke acties zijn bedacht? Bepaal gezamenlijk de leukste actie.

Kansmaken op een watergevecht voor de hele klas?

Maak een leuke foto van jullie actie (het plan of zelfs het plan in uitvoering) stuur die naar nieuwsbegrip@kinderhulp.nl. Vermeld ook NAW-gegevens van de school.

Werkblad Actief Lezen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst weet ik _____

Aantekeningen bij de stukjes

Noteer hieronder belangrijke informatie, onbekende woorden en eigen vragen. Schrijf ook de antwoorden van de sleutelvragen op.

Inleiding

Antwoord op sleutelvraag 1: _____

Ruim 300 duizend kinderen in armoede

Antwoord op sleutelvraag 2: _____

Antwoord op sleutelvraag 3: _____

Bijna zomervakantie

Antwoord op sleutelvraag 4: _____

Antwoord op sleutelvraag 5: _____

Een pakket vol zomeravontuur

Antwoord op sleutelvraag 6: _____

Antwoord op sleutelvraag 7: _____

Antwoord op sleutelvraag 8: _____

Voor het eerst naar de bioscoop

Antwoord op sleutelvraag 9: _____

Na het lezen

Antwoord op de sleutelvraag 10: _____

Antwoorden

Opdracht 1: Actief lezen

Tijdens het lezen	
Inleiding	<p>1. Wat was dit schooljaar anders dan in een ander schooljaar? Noem twee dingen. <i>Je moest thuis leren in plaats van op school. Je mocht niet sporten en je mocht niet afspreken met je vrienden.</i></p>
Ruim 300 duizend kinderen in armoede	<p>2. Waarom was de tijd dat iedereen thuis moest blijven, extra moeilijk voor kinderen die in armoede opgroeien? Noem twee dingen die in de tekst staan. <i>Ze kunnen thuis niet leren omdat ze geen laptop of tablet hebben.</i> <i>Ze kunnen zich thuis niet vermaken omdat ze geen speelgoed hebben.</i></p> <p>3. Waarom gaan kinderen die in armoede opgroeien liever naar school? Noem twee dingen die in de tekst staan. <i>Op school hebben ze hun vrienden om mee te spelen.</i> <i>Op school hebben ze boeken en kunnen ze lekker spelen.</i></p>
Bijna zomervakantie	<p>4. Waarom is de zomervakantie voor kinderen die in armoede opgroeien vaak niet zo leuk? Noem twee dingen die in de tekst staan. <i>Ze hebben geen speelgoed thuis.</i> <i>Er is geen geld voor een dagje uit.</i></p> <p>5. Waarom voelen deze kinderen zich na de vakantie buitengesloten op school? <i>Ze hebben geen leuke vakantie verhalen om op school te vertellen.</i></p>
Een pakket vol zomeravontuur	<p>6. Wie krijgt hulp van Nationaal Fonds Kinderhulp? <i>Kinderhulp helpt kinderen en jongeren tot 21 jaar die in armoede opgroeien.</i></p> <p>7. Hoe helpt Nationaal Fonds Kinderhulp deze kinderen? Noem twee dingen. <i>Kinderhulp helpt met grote dingen zoals een fiets of een laptop.</i> <i>Of met kleine dingen zoals een leesboek of speelgoed.</i></p> <p>8. Wat is het Zomerpretpakket? <i>Een pakket voor kinderen die opgroeien in armoede. Er zitten allerlei spullen in om binnen en buiten mee te spelen.</i></p>

Voor het eerst naar de bioscoop

9. Waarom was Taiza zo blij met het Zomerpretpakket?
In het pakket zat een bioscoopbon en zo kon ze voor het eerst naar de bioscoop.

Na het lezen

10. In de tekst lees je wat er bijvoorbeeld in een Zomerpretpakket zit. Wat vind jij dat er in ieder geval in een Zomerpretpakket zou moeten zitten?

Inventariseer de antwoorden van de leerlingen.

Let op! Kinderhulp is enorm benieuwd naar jullie ideeën over wat er niet mag ontbreken in een Zomerpretpakket! Stuur jullie ideeën dus vooral door (via nieuwsbegrip@kinderhulp.nl).

OPDRACHT 3

1. C. groter worden
2. A. je voelt je alleen
3. C. Het voelt alsof ze er niet bij horen en dat is niet fijn.
4. C. mogen hebben
5. B. door
6. 1. niet waar; 2. waar; 3. waar; 4. waar; 5. niet waar; 6. niet waar

OPDRACHT 5

↓

1		b	u	i	t	e	n	g	e	s	l	o	t	e	n				
2				e	e	n	z	a	a	m									
3					r	u	i	m											
4				v	e	r	d	i	e	n	e	n							
5						d	a	n	k	z	ij								
6																			
						f	o	n	d	s									
7											o	p	g	r	o	e	i	e	n
8																			
9						b	o	o	r	d	e	v	o	l					
10																			
11						m	o	g	e	l	ij	k							